

גיליון מס' 37
מומלץ להדפיס את העלון לקראת שבת

מעלות
מרוח ישיבת מעלות
לשולחן השבת
עלון שבועי לבוגרי הישיבה

תחום בוגרים

ראש הישיבה

נקודה מתוך "לחיות עם פרשת השבוע"

מהתחדשות התורה באותה ההתפעלות ואחוות בני אדם זה לזה. ובפרט מצות הקהל אשר נתבאר טעמה 'למען ישמעו וגו'."

למדנו מכאן שמצד ענינה קשורה מצות הקהל למצות הרגל וטעמן שוה - השגת התחדשות התורה.

התחדשות זו אינה רק ליחידים כי אם התחדשות הקשר של כלל האומה לתורתנו הקדושה. נתינת התורה בפני כל האומה יצרה מציאות שאין אדם יכול לערער עליה. וכך כתב הרמב"ם (הל' יסודי התורה פ"ח ה"א):

"משה רבינו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה... ובמה האמינו בו, במעמד הר סיני שענינו ראו ולא זר ואזינו שמעו ולא אחר האש והקולות והלפידים והוא נגש אל הערפל... ומנין שמעמד הר סיני לבדו היא הראיה לנבואתו שהיא אמת שאין בו דופי שנאמר 'הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם', מכלל שקדם דבר זה לא האמינו בו נאמנות שהיא עומדת לעולם, אלא נאמנות שיש אחריה הרהור ומחשבה".

הנה בשבת ישראל בארצם, מחולקים לשבטים, יכול כל אחד לחשוב שזקניו וחכמיו מספרים לו דברי עצמם, ועל כן יש ערך חשוב להתכנסות והתקהלות כל ישראל שלש פעמים בשנה, כדי שיראו שתורה אחת יש לכל ישראל, היא התורה הבאה אלינו במעמד הר סיני. לכן לא הזכיר הרמב"ם את הקריאה בהגדרת המצוה, שכן הענין הוא התקהלות סביב עצם מציאות התורה בישראל.

ברור אפוא מדוע מצות עליה לרגל, מחדשת שלש פעמים בשנה את האמונה בתורה מסיני, שניתנה במעמד כל ישראל, שכן רק בהתקהלות כל ישראל אפשר לברר שאמנם לכולם מסורת שוה. מצות הקהל - אחת לשבע שנים - היא חיזוק נוסף להתחדשות אמונת התורה, כלשון הרמב"ם: "ובפרט מצות הקהל", שכן מטרת מצוה זו מפורשת בתורה לחזק המסורת (דברים ל"א, י"ג): "וּבְנִיחָם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ יִשְׁמְעוּ וְלִמְדוּ לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם כָּל הַיָּמִים".

מתוך שיעור ניתן ב-ט' אלול תשס"ו.
השיעור המלא נמצא באתר הישיבה.

הרמב"ם בספר המצוות, מצוה ט"ז - מצוות "הקהל", כותב כך: "היא שציוונו להקהיל את העם ביום השני של סוכות במוצאי שמיטה ולקרוא קצת פרושיות ממשנה תורה באזניהם והוא אמרו (דברים ל"א, י"ב): 'הקהל את העם האנשים וגו' וזו היא מצות הקהל".

מלשון התורה נראה בפשטות כי שתי מצוות יש בענין (דברים ל"א, י"ב):

א. "וַיִּצְוּ מֹשֶׁה אוֹתָם לֵאמֹר מִקֵּץ שְׁבַע שָׁנִים בְּמַעַד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה בְּחַג הַסֻּכּוֹת. בְּבוֹא כָל יִשְׂרָאֵל לְרֵאשִׁית אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר תִּקְרָא אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת נֶגֶד כָּל יִשְׂרָאֵל בְּאָזְנֵיהֶם".
ב. "סִקְהֵל אֶת הָעָם הַאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַטָּף וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ".

הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל במאמרו "לברור הגדרת מצות הקהל" (מופיע בתוך קובץ "הקהל") כתב שענין הקהלת העם הוא ענין אחד עם קריאת המלך שהוא מתקיים דווקא בהקהל העם לשמיעת דברי התורה. ובהמשך דבריו (עמ' פ"ח):

"...שני הצדדים האלה הם במהותם והתקיימותם ענין אחד, שצד המצוה של קריאת המלך, אינו אלא שייך לצד מהותה העיקרית של קהילת העם, 'למען ישמעו וילמדו ויראו וגו'', וכמו שנאמר 'תורה צוה וגו'', ויהי בישרון מלך בהתאסף וגו'".

והדברים עדיין צריכים עיון, שאם אמנם המצוה היא הקריאה בהקהל (או הקהלות סביב הקריאה) היה מן הראוי שיוכר הרמב"ם את הקריאה בהגדרת המצוה. והנה במנין על סדר ההלכות (בהל' חגיגה) לא הזכיר כלל הקריאה רק כתב: "להקהיל את העם בחג הסוכות במוצאי שמיטה", ואף במנין על סדר המצוות שכתב: "להקהל את העם לשמוע התורה במוצאי שביעית" כוונתו בודאי למה שכתוב "הקהל את העם וגו' למען ישמעו וגו'", ואת הקריאה לא הזכיר.

את טעמה של ההתקהלות ניתן ללמוד מדברי הרמב"ם ב"מורה נבוכים" בדבריו על טעמה של מצות החג - מצות עליה לרגל, וזו לשונו (ח"ג פמ"ו):

"אבל תועלת החג הרי טעמה ידוע במה שיושג באותה ההתקהלות

פינת הילדים

חשינות חיפוש כפרה וברשי"

(לאחר מציאת המושג בקשו בשולחן שבת מאבאמא להרחיב על המושג שמצאתם)

חוצים כלאוזה הכא...

3. היכן היה מונח ספר התורה בארון הברית? (2 אפשרויות)

2. מה הקב"ה מבטיח לנו בענין התורה?

1. מה היה קורא המלך במעמד "הקהל"?

"התשובה אינה נמצאת בסדר הבריאה ואין שום ממונה על זה במערכת הבריאה התמידית,

אלא בשעה שהאדם חוזר בתשובה הקב"ה מהוה עניני כפרה, והן מימי רחיצה עליונים המטהרים את נפש האדם מזהמתה, ולכן הרי זה נחשב שהקב"ה בעצמו, שלא על ידי שליח, רוחץ ומנקה את האדם מן החטא".

(רבי יוסף יהודה לייב בלוך, ראש ישיבת טלז, ספר "שיעורי דעת", עמוד קצ"א)

מספר עמיחי סיאני, תלמיד שיעור ב' (מנוף הגליל):
בשני ימי ראש השנה יצאנו אחר הצהריים ל"מבצע שופר". כ-30 חברי מחולקים לקבוצות, לתקוע בשופר לאנשים שטרם שמעו תקיעות. יצאנו מצוידים בחוברות הסברה, סוכריות לילדים וכמובן שופר.

אנחנו היינו קבוצה של 5 חברי' והלכנו לכיוון רחוב ז'בוטינסקי שליד העירייה. את האנשים הראשונים פגשנו ממש ביציאה מהישיבה, אבא ובן שומרי מסורת. האב הסביר שהוא הספיק לשמוע אך בנו טרם יצא ידי חובה ושמה על ההזדמנות שגם בנו ישמע.

משה המשכנו בירידה לכיוון האולפנה ונעצרנו ליד בית עם חצר גדולה כשהמשפחה יושבת בחוץ. ישבו שם סבתא, בנה, אשתו וילדיהם ושאלנו אותם אם הם רוצים שנתקע להם בשופר. הסבתא התרגשה ואמרה שכל שנה מישוהו בא לתקוע לבעלה והשנה משום מה לא הגיעו. היא ביקשה מאתנו להמתין וקראה מיד לסבא. הבאנו לו את נוסח הברכות, הוא ברך ותקענו בשופר. הסבא התרגש מאוד וכשאמרנו לו שאנחנו משיבת ההסדר סיפר שהיה מהתורמים הראשונים לישיבה, ושחמיו חזן ידוע בבית כנסת בעיר. כל זאת תוך כדי שנכדיו שביקשו את השופר מתחרים ביניהם מי יכול להוכיח שגם הוא יודע לתקוע.

מיד עם צאתנו מהחצר הבחנו בחצר סמוכה עם משפחה נוספת. קצת חששנו מאחר ולא הצלחנו להבין האם הם יהודים מכיוון שהגדר הייתה קצת גבוהה וזה הקשה על הזיהוי. גיששנו קצת ונסינו לברר, וכשכמעט התייאשנו אחד הילדים יצא וביקש שנבוא לתקוע להם בשופר. שמחנו על ההזדמנות, נכנסנו, ומצאנו את אב המשפחה יושב עם אשתו וילדיו, ולידו יושבת אמו המבוגרת שגילה המתקדם ניכר לעין. הבחנו בהתרגשות שאחזה אותה, האב שמח וביקש שנתקע אלמו. לאחר התקיעה סיפרה שעלתה לארץ ממרוקו ושם התגוררה מעל בית כנסת והכירה את כל התפילות והפיזטים. עוד סיפרה שבקורונה פתחו בית כנסת בחצר לידם, והיא בקשה מהם להרים את הקול כדי שהיא תוכל לשמוע את התפילות. המשפחה לא הרפתה וכמעט הכריחה אותנו לברך על תפוחים שהוגשו מיד לשולחן החצר על מנת שהסבתא תוכל לענות אמן אחרינו. לאחר שהייה ממושכת איחלנו להם חג שמח ושנה טובה,

ובעוד שחלקנו כבר יצאו לרחוב יצא האב עם מגוון פיצוחים וביקש שנחזור לחצר רק כדי שאמו תוכל לשמוע עוד ברכות. חזרנו... לא יכולנו לסרב לדבקות שאחזה באב שהתרגש כל כך מהזכות שנפלה בחלקו להסב קורת רוח לאמו, ואכן אמו שמחה וענתה אמן בקול רם על כל ברכה וברכה. את שתי המשפחות לא הצלחנו לעזוב לפני שהבטחנו להם שנעבור אצלם גם למחרת, ואכן כך היה.

מספר בעז דוד אהרנסון, בוגר הישיבה המתגורר במעלות:
לא הספקתי השנה להשתתף במבצע שופר, אבל בכל זאת דפקתי בדלת של אחת המשפחות השכנות אלינו בבניין, עולים מאוקראינה ומרוסיה.

ישבו שם זוג בשנות ה-70-60, יחד עם חברה של האישה, גם היא שכנה בבניין. באתי עם הבן שלי בן ה-3, והצענו להם לשמוע קול שופר. הם נאותו להצעה, וחזרו אחרי מילה במילה על הברכה. הם הטו אוזן לכל התקיעות, והבעל אפילו מלמל משהו - שזה מדהים, כי אין להם שום ביטוי ליהדות שלהם, וגם בחו"ל לא היה להם שופר. ייתכן שזו הפעם הראשונה שהם שומעים קול שופר מימיהם.

בזמן התקיעות, חשבתי על אבותיהם ואמותיהם, לפני כמה דורות... יהודים יראי שמים, עם קפוטות וטשוריימלים, נשותיהם אדוקות בשביס לראשן... אילו היו יודעים שצאצאיהם ישובו לשמוע קול שופר בארץ ישראל, כמה כוח זה היה נותן להם. כמה תקווה. בימים של גזירות שמד...

עוד נקודה מעניינת - השכנים הללו שלי, אין מצב שהיו פותחים לכם את הדלת בפנים אל פנים או מבצע שופר. אני מכיר אותם ואומר לכם - אין סיכוי. חוץ מזה שהם בקושי יודעים מילה בעברית, ואני מתקשר איתם בעיקר דרך פנטומימה וגם קצת גוגל תרגום (שאי אפשר בחג...). חוץ מזה הם עולים מרוסיה - שלרוב זה אומר שאין פתיחת דלת לזרים, קל וחומר אחרי 19:30 בערב. זה גם אומר ניתוק של דורות מיהדות.

ללמדך, שגם אלה שלא פותחים לך את הדלת, הם קשורים בעומק ליבם ונפשם ליהדותם. ובנוסף קשר של שכנות, שפעמים רבות בונה אמון, יכול לחשוף את הטוב הזה בתוכם. וגם כמובן - תמיד טוב לבוא עם ילד קטן איתך. זה ממיס חומות.

דרשת שבת שובה

הרב תמיר כהן

בפרשתנו ישנם פסוקים מאוד לא פשוטים על מה שיקרה לאחר מות משה (דברים ל"א, ט"ז-ח"ן):

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הִנֵּךְ שֹׁכֵב עִם אֲבֹתֶיךָ וְקָם הָעָם הַזֶּה וְזָנְהוּ אַחֲרַי אֲלֹהֵי יְגֵר הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא בָא לְשִׁמָּה בְּקִרְבּוֹ וְעִבְדֵנִי וְהִפְרֵ אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר קָרַתִּי אִתּוֹ. וְחָרָה אִפִּי בּוֹ בַיּוֹם הַהוּא וְעִבְדִתִּים וְהִסְתַּרְתִּי פְנֵי מֹהֶם וְהָיָה לְאֵל לְמִצְרָאֵהוּ רַעוּת רַבּוֹת וְצָרוֹת בַּיּוֹם הַהוּא הָלֹא עַל כִּי אִין אֲלֹהֵי בְּקִרְבִּי מִצְאוֹנֵי הָרְעוּת הָאֵלֶּה. וְאֲנֹכִי הִסְתַּר אֶסְתִּיר פְּנֵי בַיּוֹם הַהוּא עַל כֹּל הָרָעָה אֲשֶׁר עָשָׂה כִּי פָנָה אֶל אֲלֹהִים אֲחֵרִים."

פסוקים אלו מתארים מצב קשה ביותר, בו עם ישראל זונח את נאמנותו לה' ופונה אחר אלוהי נכר. תגובת ה' לכך היא הסתר פנים, ועזיבת ישראל לרעות רבות וצרות שיפקדו אותם. אך בספר יהושע אנו מוצאים בפועל מציאות טובה יותר (יהושע כ"ד, כ"ח-ל"א):

"וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּמָת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן עֶבֶד ה' בְּוֹ מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים. וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּגִבּוֹל נַחֲלָתוֹ בְּתִמְנַת סָרַח אֲשֶׁר בְּהַר אֶפְרָיִם מִצְפּוֹן לְהַר גֵּעֵשׁ. וַיַּעֲבֵד יִשְׂרָאֵל אֶת ה' כָּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יְמֵי הַזִּקְנִים אֲשֶׁר הָאֲרִיכוּ יָמִים אַחֲרָיו יְהוֹשֻׁעַ וְאַשֶׁר יָדְעוּ אֶת כָּל מַעֲשֵׂה ה' אֲשֶׁר עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל."

נבואת: 'וקם העם הזה וזנה' לא התקיימה! זכה יהושע ועם ישראל המשיך ללכת בדרך ה' בימיו, ואף בימי הזקנים, לאחר מותו. אז מה קרה לדברי ה'?

שאלה זו שאל רש"י, וענה:
"אחרי מותי כי השחת השחתון - והרי כל ימי יהושע לא השחיתו, שנאמר: (יהושע כ"ד, ל"א) 'ויעבדו בני ישראל את ה' כל ימי יהושע', מכאן שתלמידו של אדם חביב עליו כגופו, שכל זמן שיהושע חי נראה למשה כאלו הוא חי."

אמור מעתה, שתפקידו של יהושע לא היה "להיכנס לנעליו של משה" כדימי, אלא להביא למצב שנדמה שמשה עדיין חי! הנבואה על השחתת העם אכן התקיימה. אלא שנבואה זו תלויה במותו של משה, ובידיו של יהושע ניתנו התפקיד והבחירה החופשית לגרום לדחיית הגזרה.

פרשת וילך נקראת בעיצומם של עשרת ימי תשובה, והיא מלמדת אותנו מה גדולה העוצמה הניתנת ביד האדם לשוב אל ה' ולדחות ואולי למנוע כליל אפילו גזרה א-לוקית. הדברים רמוזים במדרש חז"ל תמוה (סנהדרין דף צ' ע"ב):

"שאלו מינין את רבן גמליאל: מניין שהקדוש ברוך הוא מחייה מתים? אמר להם מן התורה, ומן הנביאים, ומן הכתובים, ולא קיבלו ממנו. מן התורה - דכתיב: 'ויאמר ה' אל משה הנך שכב עם אבתיך וקם', אמרו לו: 'דילמא 'וקם העם הזה וזנה'."

אין פלא שהמינים סרבו לקבל את המקור שהביא רבן גמליאל לתחיית המתים מן התורה. נראה שגם אנחנו היינו מעדיפים מקור אחר. מה ראה רבן גמליאל לעוות כל כך את משמעות הפסוק? נראה שביאור הדבר כך: ודאי שפשט הפסוק מדבר על כך שעם ישראל יחטא לאחר מות משה. ובכל זאת, רמוזה כאן המשמעות שניתן להיחלץ מן המוחלטות של גזירה זאת, ומשה קם לתחיה על ידי יהושע תלמידו שהולך בדרך ה' וכאילו לא היה הפסק לפועלו של משה. ומכאן רמז לתחיית המתים: גזירת המוות אינה סופית ונצחית, ובכוחו של האדם לדחות את קיימה ואפילו להביא לביטולה כליל, בסופו של דבר. מופלאים דרכי ה', שדווקא במקום הקשה ביותר ממנו נראה שחלילה אפסה כל תקווה, דווקא שם רמוזה הדרך לתיקון.

מתוך שיעורו של הרב תמיר לפרשת וילך. השיעור המלא נמצא באתר הישיבה.

רמזים לפינת הילדים

1. רש"י ל"א, י"א.
2. רש"י ל"א, כ"א.
3. רש"י ל"א, כ"ו.

גם "מעלון" יוצא לחופשת החגים.
עלון הבוגרים הבא יצא בע"ה לקראת שבת פרשת בראשית.
ישיבת מעלות מאחלת לכם ולבני משפחותיכם כתיבה וחתמה טובה!